

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Sendt pr. mail til EU&Projekt@lbst.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk
CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar ang. landdistriktsprogrammet 2022 samt dertilhørende miljøvurdering (J.nr. 21-14233-000001)

Hermed fremsendes høringssvar fra Landbrug & Fødevarer ang. forslag til ændring af landdistriktsprogrammet 2022 samt dertilhørende miljøvurdering.

Landdistriktsprogrammet 2022 er det andet af to overgangsår før en ny landbrugspolitik træder i kraft fra 1. januar 2023. Det fremgår af høringen, at man i forbindelse med flere af prioriteringerne har set på tværs af både landdistriktsprogrammet 2022 og CAP 2023-2027 med henblik på at skabe synergi mellem de to perioder. Det er i lyset heraf en udfordring, at man ikke kan se et samlet overblik over og kan kommentere prioriteringerne i CAP 2023-2027 parallelt med denne høring. Landbrug & Fødevarer vil kommentere prioriteringer i forhold til CAP 2023-2027 i separat høringssvar, som svar på den høring, der blev sendt ud herom af Landbrugsstyrelsen g.d.

Det bemærkes dog, at selvom forhandlingerne om CAP efter 2023 er forsinket, har der ikke været noget til hinder for, at man kunne have valgt at indgå aftale om landdistriktsprogrammet 2022 på et tidligere tidspunkt. Regeringen har selv besluttet, at udmøntningen af landdistriktsprogrammet 2022 er en del af de igangværende landbrugsforhandlinger. I lyset af at disse forhandlinger fortsat er i gang, så bør der i myndighedernes planlægning tage højde for at en endelig politisk aftale om landdistriktsprogrammet 2022 afhænger af dette forhandlingsresultat.

Det fremgår af høringen, at landdistriktsprogrammet 2022 også finansierer ordninger i 2023, 2024 og 2025. Der ønskes en redegørelse for, hvordan dette kan lade sig gøre med EU-reglerne, der kræver, at midlerne skal være anvendt og udbetalt senest 3 år efter programmets afslutning (den såkaldte N+3-regel). Der ønskes også en redegørelse for, om der er særlige forhold, der gør sig gældende for støttemodtagerne i forhold til de ordninger, der finansieres af EU's genopretningsfond. De mere generelle kommentarer til landdistriktspolitikken efter 2023 vil Landbrug & Fødevarer fremføre til høringen af den CAP-strategiske plan for 2023 og frem.

I dette høringssvar vil vi indledningsvist komme med nogle generelle betragtninger. Derefter vil vi kommentere de to nye støtteordninger, der foreslås i høringen. Afslutningsvist vil nogle af de justeringer, der præsenteres i høringen, blive kommenteret.

Generelle bemærkninger: Ønske om fokus på vækst og udvikling af et bæredygtigt landbrugserhverv, forudsigelighed for støttemodtagere, hurtig sagsbehandling og fuld hjemtagning

Helt generelt ser Landbrug & Fødevarer gerne, at det danske landdistriktsprogram anvendes til at styrke erhvervets vækst og konkurrenceevne samt til at investere i en fortsat udvikling af en bæredygtig landbrugsproduktion via en fortsat ambitiøs indsats i forhold til modernisering af stalde og investeringer i ny miljøteknologi.

Overordnet set er det også afgørende for landmænd og andre støttemodtagere, at der er forudsigelighed omkring ordninger under landdistriktsprogrammet, samt at det er muligt at planlægge projekter og investeringer i god tid. Der er brug for kontinuitet og forudsigelighed for støttemodtagerne. Det er utilfredsstillende, at man i september 2021 fortsat ikke har truffet beslutninger om udmøntning af 2022 og har kommunikeret ud herom, herunder om hvilke indsatsområder, man vil fokusere på.

Det bemærkes i den forbindelse, at regeringen i juni 2020 annoncerede, at der vil være en pulje på 200 mio. kr. til miljøteknologi 2021. Puljen er udsat til 2022, men der er fortsat ikke en nogen udmelding om puljens indhold. Landbrug & Fødevarer bidrager gerne med forslag til udmøntning af miljøteknologiordningen 2022, ligesom Landbrug & Fødevarer er kommet med indspil til den udsudte udmøntning af 2021, hvor der ønskes fokus på bæredygtige investeringer i hhv. griseproduktion, kvæg, planteavl, fjerkræ og gartnerierhvervet.

Støttemodtagere oplever lange sagsbehandlingstider på en række af landdistriktsprogrammets ordninger. Det er vigtigt med en effektiv og hurtig tilbagemelding på ansøgninger og spørgsmål, og det er også vigtigt at ansøgere til alle ordninger kan få et svar fra Landbrugsstyrelsen på det tidspunkt, hvor det giver mening i forhold til projektet. Som eksempel kan nævnes, at ansøgere om tilskud til skovplantning bør kunne nå at få svar på ansøgninger, når ansøgerne skal igangsætte tilplantningen.

Endelig er det afgørende for erhvervet som helhed, at der sikres en fuld hjemtagning af landdistriktsprogrammet. Der er hvert år i den nuværende programperiode overført midler fra søjle 1 til søjle 2 og i den forbindelse er det selvfølgelig helt afgørende, at midler anvendes aktivt til gavn for erhvervets vækst, bæredygtighed og konkurrenceevne, ligesom det vil være problematisk, hvis midler går tabt i Danmark pga. manglende hjemtagning.

Forslag til ny tilskudsordning: Pilot og udviklingsprojekter til grøn bioraffinering

Landbrug & Fødevarer finder det positivt, at der afsættes midler til en grøn bioraffinering, der er et område med stor opmærksomhed og mange potentialer. Det bemærkes, at høringen udelukkende omtaler 15 mio. kr. af de 260 mio. kr. der ellers er meldt ud til grøn bioraffinering. Overordnet er Landbrug & Fødevarer optaget af, at der bliver anlagt nogle anlæg i Danmark.

Det er afgørende med en hurtig udmelding om ordningens konkrete indhold, så potentielle ansøgere har tid til at sætte sig ind i ordningen og forberede relevante ansøgninger.

Det er bekymrende, at det af høringen fremgår, at Landbrugsstyrelsen vurderer, der vil være "nogen risiko for fejl ved implementeringen af ordningen". Det er helt afgørende, at Landbrugsstyrelsen designer en gennemtænkt ordning, hvor ansøgere ikke risikerer at begå fejl, fordi design af ordningen ikke er gennemarbejdet eller at ordningen ikke rummer, at der er tale om en ny og innovativ teknologi. Det er også bl.a. helt afgørende, at ordningen kan rumme almindelige ejer- og driftsformer på området. Endelig er det afgørende, at ansøgere får klar besked om og

vejledning i ordningens regler, så støttemodtageres risiko for at begå fejl og blive mødt med tilbagebetalingskrav på et senere tidspunkt minimeres.

Vi ser positivt på muligheden for at få tilskud til pilotprojekter, der kan hjælpe med at modne forretningsplanen og afdække de teknologiske udfordringer på forhånd. Det er dog helt afgørende, at tilskudsordningen ender med en række gode og succesfulde anlægsprojekter. Der er forsat mange usikkerheder forbundet med etablering og drift af grønne bioraffineringsanlæg. Vi ser derfor positivt på, at der også afsættes midler til videre udvikling af teknologien. Vi ser positivt på, at der kan opnås 100 pct. tilskud til pilot- og udviklingsprojekterne. Det bør sikres, at der sker en systematisk opsamling og tilgængelighed af den viden, som kommer ud af pilot- og udviklingsprojekterne.

Omvendt er vi bekymret for, at der endnu ikke er sat midler af til etableringsprojekter. Det kan betyde, at der bruges midler på pilotprojekter, som derefter ikke kan realiseres eller som afventer en tilskudsordning til udviklingsdelen. Der er en reel risiko for en såkaldt stop-and-go effekt, så længe der ikke er afklaring om finansieringen af udviklingsfasen. Hvordan vil mulighederne for at søge om anlægstilskud i øvrigt være, såfremt man ikke har deltaget i den forberedende konsulentordning?

Det er ligeledes vigtigt for den videre udvikling af grønne bioraffineringsanlæg, at de suppleres af incitamenter til at øge græsdyrkningen i Danmark. Det kan gøres ved fx via ecoschemes, der fremmer dyrkning af græs til bioraffineringsanlæg. Det vil sikre de positive miljø- og klimaeffekter som en øget græsdyrkning vil give.

For at bioraffineringsanlæg giver mening miljømæssigt og økonomisk skal der også være fokus på afsætning af sidestrømme til værdifulde produkter.

Forslag til ny tilskudsordning: Biomasseslæt på kulstofrige jorde

Det fremgår af høringsmateriale, at der planlægges tilføjet en ny ordningsbeskrivelse for en etårig tilskudsordning om biomasseslæt på kulstofrige jorde med søgning i 2022. Der afsættes 97 mio. kr. til ordningen i 2022. Det fremgår af høringsmateriale, at formålet med ordningen er at reducere udledningen af drivhusgasser og kvælstof fra arealerne og at udpine arealerne for fosfor, så dette kan bidrage til at begrænse fosfortab og metanudslip ved senere aktiv udtagning af arealerne. I regeringens udspil til landbrugsforhandlingerne lægges der op til, at ordningen fra 2023 skal fortsættes som et eco scheme.

Landbrug & Fødevarer har den holdning, at udtagning af lavbundsjord og forberedende ordninger til udtagning af lavbundsjord ikke skal finansieres af EU's landbrugspolitik, men derimod med nationale midler. Derfor ønsker Landbrug & Fødevarer ikke, at denne ordning skal finansieres i det danske landdistriktsprogram for 2022.

Landbrug & Fødevarer mener, at det er vigtigt at fjerne fosfor fra lavbundsarealer før de udtages og vandstanden på arealerne hæves. Det faglige grundlag, for hvordan dette bedst gøres er dog fortsat spinkelt. Ud fra et fagligt perspektiv er det vigtigt med en målrettet indsats med nationale midler mod de arealer, der reelt skal udtages. Dette vil være langt bedre end den 1-årige støtteordning der foreslås. Den rammer meget bredt og ikke særlig målrettet.

Helt generelt er der lagt op til en ambitiøs målsætning om, at der skal indgå 38.000 ha i ordningen. Ud fra forslaget til konkret ordningsdesign er det dog svært at se, hvordan den målsætning kan nås. Alene det forhold, at der lægges op til, at der skal være plantedække på arealet i hele tilskudsåret,

vil medvirke til, at der sandsynligvis kun vil komme få ansøgninger i 2022. Det betyder nemlig, at landmanden allerede nu (i efteråret 2021) skal beslutte at gå ind i ordningen og etablere det nødvendige plantedække. Det er ikke muligt at tage denne beslutning så længe det er uafklaret om ordningen kommer og på hvilke vilkår.

Generelt vil ordningens attraktivitet for landmændene afhænge af landmændenes muligheder for at afsætte den biomasse, der høstes på arealerne, hvilke konkrete støttebetingelser der stilles, og om det tillades at dyrke andre afgrøder på arealerne, som kan opsamle fosfor og kvælstof. Derudover er det vigtigt, at der er forenelighed med andre støtteordninger, som kan søges på arealet, som fx økologisk arealtilskud. Landmænd, som vil have svært ved at afsætte biomassen, vil ikke søge støtte under ordningen, da omkostningerne bliver for høje.

Landbrug & Fødevarer er stærke modstandere af en forøgelse af støttesatsen for at gøre ordningen mere attraktiv. I stedet bør der laves en målrettet indsats specifikt mod de jorder, der skal udtages med nationale midler. De frigjorte midler i landdistriktsprogrammet ønskes i stedet anvendt til investeringsstøtteordninger, der styrker erhvervets bæredygtighed, vækst og konkurrenceevne.

Fra 2023 og frem ønsker Landbrug & Fødevarer, at midlerne afsat til denne ordning i regeringens udspil i stedet anvendes til en generel, bred ordning hvor alle landmænd vil have mulighed for at søge tilskud frem for, at det kun er landmænd, der har arealer med højt kulstofindhold på bedriften, der kan søge tilskud.

For mere detaljerede bemærkninger vedrørende den foreslåede ordning henvises der til den henvendelse som Landbrug & Fødevarer sendte til Landbrugsstyrelsen den 5. juli 2021.

Ang. forslag om afsætning af midler til økologisk investeringsstøtte

Landbrug & Fødevarer arbejder generelt for fortsatte investeringsstøtteordninger. Specifikt i forhold til *økologisk* investeringsstøtte, så ser Landbrug & Fødevarer dog hellere midlerne prioriteret til generiske udviklingsindsatser målrettet afsætning samt innovation og udvikling i den økologisk primærproduktion.

Forslag til justering af program: Gødningsregister og økologi

Det fremgår af høringen, at der foretages ændringer i beskrivelsen af hvilke bedrifter, der hhv. kan og skal være omfattet af register for gødningsregnskab, så beskrivelsen er i overensstemmelse med nye regler på området.

Landbrug & Fødevarer finder det fortsat meget u hensigtsmæssigt, at man udelukker en række økologiske landmænd (med mindre end 5 ha) fra at være med i gødningsregisteret, så de ikke kan modtage husdyrgødning fra andre landmænd.

Forslag til justering af program: Pleje af græs og naturarealer – nedsat mindstekrav til græsningstryk

Der er pt. kun lagt op til en ændring i de natur- og biodiversitetsordninger, der er under det danske landdistriktsprogram på trods af, at der i de sidste mange år er blevet påpeget en række væsentlige mangler og behov for ændringer i såvel ordningen "Tilskud til pleje af græs- og naturarealer", samt "Tilskud til rydning og hegning m.m.". Vores bemærkninger til ændringer fremgår af de høringssvar der er fremsendt på ordningerne over de sidste år.

Derfor er det ærgerligt, at man på dette område kun foretager en enkelt ændring, som vi i øvrigt mener overvurderes med denne formulering:

"Ændringen imødekommer samtidig den kritik, der i offentligheden lyder, at kontrolreglerne understøtter overgræsning om sommeren i blomstringsperioden, hvilket kan være skadeligt for biodiversiteten".

Det er positivt, at det generelle græsningstryk nedsættes fra 1,2 st/ha til 0,3 st/ha, da det giver en lettere administration af ordning for såvel landmænd som de kommunale sagsbehandlere, såvel som sagsbehandlere i Landbrugsstyrelsen.

Vi mener dog ikke, at den nuværende ændring i tilstrækkelig grad sikrer en optimal kontrolmulighed ved helårsgræsning/vintergræsning. Vi opfordrer fortsat til, at der bliver arbejdet på at finde en kontrolform, som i højere grad gør det attraktivt for dyreholdere at gennemføre en ekstensiv græsning. Vi henviser i øvrigt til vores hørings svar indgivet til denne bekendtgørelse, samt hørings svar for ordningen "Tilskud til rydning og hegning...".

Bemærkninger ang. EIP

8.2.11.3.1. M16b Udviklingsprojekter (artikel 35) underforanstaltning 16.1 — "støtte til etablering og drift af operationelle grupper af EIP for landbrugets produktivitet og bæredygtighed"

Innovation, vidensamarbejde og vidensspredning er og vil fremover være en afgørende faktor for udvikling af erhvervet og styrkelse af konkurrenceevnen. Det Europæiske Innovationspartnerskab (EIP Agri) har siden 2012 været Europa-Kommissionens centrale hub for styrkelse af vidensamarbejde og for sikring af sammenhæng imellem EU's forskningsprogram Horizon og CAP. På side 139 ff. er det godt beskrevet, hvordan DK indtil nu har deltaget i flere aktiviteter under EIP Agri. Kommissionen har vedholdende sagt, at lande, som ikke implementerer støtte til operationelle grupper i LDP, vil kunne afskære sig fra at deltage i nogle af aktiviteterne under EIP Agri samt at det vil svække mulighederne for deltagelse i Horizon projekter. Det gælder særligt Horizon projekter med "multi actor approach". I programperioden 2014-20 synes det ikke at have været et reelt problem, og man har fra dansk side deltaget i mange relevante EIP-aktiviteter og Horizon projekter.

Det angives "Der forventes ikke åbnet ansøgningsrunder for støtte til etablering af operationelle grupper (OG) under det Europæiske Innovationspartnerskab for landbrugets produktivitet og bæredygtighed jf. artikel 56 i forordning 1305/2013/EU (EIP). Det vil dog være muligt for projektansøgere på eget initiativ at anmode om definition af deres projektansøgning som en OG-ansøgning". Kan det bekræftes, at Europa-Kommissionen anerkender denne model – også fremadrettet - og at det danske AKIS dermed ikke afskærer sig fra deltagelse i relevante aktiviteter under EIP eller Horizon Europe (og at det er relativt enkelt at ansøge om godkendelse som OG-ansøgning)?

Med venlig hilsen

Mette Trudsø Kruse
Chefkonsulent

Klima & EU

D +45 3339 4260
M +45 3058 2153
E mtk@if.dk